

ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน
กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

**The factors affecting of competitive advantage of community enterprise
group of Pradu Hang Dam famer Thung Chang Sub District Nan province**

ธนาพร บุญมี

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 200 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน การมีส่วนร่วมของสมาชิก 4 ด้าน และความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจ 4 ด้าน โดยมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.936 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อทำการวิเคราะห์รายประเด็นพบว่าคะแนนในส่วนของการจัดการการผลิตมีค่ามากที่สุด รองลงมาคือด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดการการเงินและบัญชี และด้านการจัดการการตลาด 2) ระดับความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าด้านการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินการ 3) ระดับความคิดเห็นต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความได้เปรียบในเรื่องต้นทุน รองลงมาคือด้านความรวดเร็ว ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วนและด้านการสร้างความแตกต่าง 4) การศึกษานี้ยังพบว่าการจัดการกลุ่มด้านการจัดการผลิตและการจัดการการตลาดสามารถทำนายความได้เปรียบเชิงการแข่งขันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 64.80 5) สำหรับประเด็นการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่ามีตัวแปร 3 ตัวแปรที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน (ด้านการวางแผน ด้านการรับผลประโยชน์ และ ด้านการติดตามและประเมินผล) โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 59.40

คำสำคัญ : การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิก ความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน

ABSTRACT

The purpose of this quantitative research was to study the effected factors of competitive advantage of community enterprise group of Pradu Hang Dam farmer Thung Chang Sub District Nan province. The sample of the study was 200 people, is members of the enterprise group (n=200). The research instrument was questionnaire with 5 rating scales consisted of 4 factors of competitive advantage, 4 factors of group management, and 4 factor of people's participation of community enterprise group with the reliability at 0.936, competitive advantage with the reliability at 0.800. The statistics employed the data analyzed were mean frequency, percentage, mean and standard deviation, pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The results were as follows: i). For group management of community enterprise groups that overall group management was at a high level. Their individually factor could rank from high to low as follow production management, financial and account management, organizational management, and marketing management, respectively. ii). The overall of people's participation was at a high level. Considering in their individual factors of people's participation found that the highest mean was Benefit Receiving participation, follow by the Follow up and Evaluation participation, Planning participation and Implementation participation, respectively. iii) The competitive advantage of community enterprise group of Pradu Hang Dam farmer was at a high level. The highest mean was the cost competitiveness followed by the quick response, focus and the difference, respectively. iv). The study also found that management of community enterprise groups, had the predictive power with competitive advantage factors significance at 0.05 level and the predictive power at 64.80 percent in the aspects production management and marketing management. v). For people's participation, the results showed that there were 3 variables affecting ($P < 0.05$) the competitive advantage of community enterprise group (Planning participation, Benefit Receiving participation, and Evaluation participation). There was the predictive power at 59.40 percent.

Keywords : Community Enterprise Management, Participation, Competitive Advantage

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งปัจจัยภายในและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ธุรกิจและผู้ประกอบการของไทยต้องพยายามปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดให้ได้ อีกทั้งประเทศไทยได้มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยมุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชน พัฒนาคอนให้สามารถรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการสร้างควมได้เปรียบในการแข่งขันเป็นการสร้างในสิ่งที่เหนือกว่าคู่แข่งรวมทั้งการตอบสนองที่รวดเร็ว (Porter, 2005 อ้างถึงในสาวิตรี ปลายสวน, 2558) มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ และมีความจำเป็นในการดำเนินธุรกิจในยุคที่การแข่งขันมีความรุนแรง (สมยศ นาวิการ, 2548) จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นวิสาหกิจขนาดย่อมหรือวิสาหกิจชุมชนนั้นมีความศักยภาพที่จะสร้างโอกาสทางการแข่งขันได้ เนื่องจากเป็นองค์กรขนาดเล็กมีความคล่องตัวสูงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว และเป็นองค์กรที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่สมาชิกส่วนใหญ่อาศัยอยู่ ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีองค์ความรู้ ภูมิปัญญา มีความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่า ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้ ดังนั้นการสร้างควมได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและชุมชนอย่างยั่งยืน สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง อยู่ในเขตอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร และมีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม โดยเฉพาะไก่พื้นเมืองเนื่องจากประชาชนในพื้นที่นิยมบริโภคเนื้อไก่ จึงทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมองเห็นช่องทางการที่จะเลี้ยงไก่เพื่อจำหน่ายให้แก่ประชาชนในชุมชนและพื้นที่ข้างเคียง เกษตรกรในชุมชนจึงรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองขึ้นในปี พ.ศ. 2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตไก่พื้นเมืองจำหน่ายในชุมชนเป็นรายได้เสริม จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2560 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง ได้รับรางวัลสถาบันเกษตรกรดีเด่นอันดับที่ ๒ และมีการขึ้นทะเบียนสินค้าเป็น OTOP ระดับประเทศ อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ยังคงประสบปัญหาด้านการตลาดและควมได้เปรียบในการแข่งขันอยู่เสมอ จากสภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนที่ยังขาดความรู้ในด้านแนวคิดการบริหารธุรกิจและการจัดการภายในกลุ่มองค์กร ประเด็นเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อควมได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน โดยผลการวิจัยที่ได้นำมาปรับใช้ในการจัดการกลุ่ม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ซึ่งจะนำมาสู่ควมได้เปรียบในการแข่งขันและความสำเร็จและยั่งยืนต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิก และความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ยังศึกษาการจัดการกลุ่มและการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง เขตอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

สมมติฐานของการวิจัย

การจัดการกลุ่มและการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยตัวแปรต้นใช้แนวคิดการจัดการวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน ของวิภาวี กฤษณะภักดี (2559) ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของสมาชิก 4 ด้าน ของ Cohen และ Uphoff (1981) อ้างถึงในทองจันทร์ หอมเนตร (2536) และตัวแปรตามใช้ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน 4 ด้าน ของ Porter (2005) อ้างถึงใน สาวิตรี ปลายสวน (2558) ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้คือสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 200 คน และระยะเวลาในการศึกษา 4 เดือน เริ่มตั้งแต่ เมษายน ถึง กรกฎาคม 2565

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดวิสาหกิจชุมชน (Community enterprise) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมที่มีการร่วมกลุ่มกันภายในชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและใช้ทรัพยากรภายในชุมชน โดยเน้นการช่วยเหลือพึ่งพากันและทำงานร่วมกันในชุมชน (เสรี พงศ์พิศ, 2552 หน้า 9-10) โดยมีสมศักดิ์ สุริโย (2547) ได้ให้ความหมายว่า วิสาหกิจขนาดย่อม (Small enterprise) เป็นกิจการซึ่งเกิดจากสินทรัพย์ของชุมชน มีรูปแบบการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยคนในชุมชนและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีจุดมุ่งหมายในการพึ่งตนเองและพึ่งพากันและกันในชุมชน สำหรับการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมายถึงการจัดการเกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ดำเนินการโดยกลุ่มที่มีความผูกพันในวิถีชีวิตภายใต้รากฐานทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นเดียวกัน โดยสมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันผลิตหรือดำเนินกิจการและรับผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการ

พึงพาตนเองและสร้างรายได้ให้ครอบครัว สำหรับการจัดการวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ (ดัดแปลงจาก วิภาวี กฤษณะภักดี, 2559) 1) การจัดการกลุ่มและสมาชิก (Organizational Management) ได้แก่การจัดการด้านโครงสร้างและข้อมูลสมาชิกของกลุ่ม และต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์กฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มเป็นลายลักษณ์อักษร ร่วมกับการจัดการด้านการเป็นผู้นำกลุ่ม โดยนำสมาชิกในกลุ่มให้ปฏิบัติและร่วมกันกำหนดการดำเนินงาน/กิจกรรมของกลุ่ม การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกและต้องติดตามผลการทำงานอยู่เสมอ 2) การจัดการด้านการตลาด (Marketing Management) ได้แก่การบริหารการตลาด (Marketing Management) หมายถึงกระบวนการวางแผนการตลาด (Marketing Planning) การกำหนดแผนการขาย/แผนการตลาดในระยะสั้นและระยะยาว การปฏิบัติการตามแผนการตลาด (Marketing Implementation) และการประเมินผลการดำเนินงานทางการตลาด (Performance Evaluation) เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนการตลาดที่วางไว้ 3) การจัดการด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต (Production Management) เริ่มต้นตั้งแต่ กระบวนการภายในองค์กรที่ใช้ปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น คน เงินทุน วัตถุดิบ และแปรรูปให้กลายเป็นปัจจัยนำออก (Output) ในรูปของ สินค้าและบริการ การจัดการด้านการผลิตสินค้า มีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกำลังการผลิตของกลุ่ม และมีวิธีการผลิตสินค้าอย่างชัดเจน การจัดการด้านเครื่องมือ/อุปกรณ์และสถานที่ผลิตพร้อมใช้งานได้ 4) การจัดการด้านการเงิน (Financial Management) หมายถึง กลยุทธ์และเทคนิคที่ใช้ในการจัดการ กระแสเงินสด สินทรัพย์ และ หนี้สินทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้เกิดผลดีและเหมาะสมที่สุด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ ต้นทุน (Cost) ค่าใช้จ่าย (Expenses) ยอดขาย (Sales) ค่าเสื่อม (Depreciation) ทุน (Equity) และทรัพย์สิน (Asset) การจัดการด้านต้นทุนและกำไร สรุปผลกำไรขาดทุนตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมและบันทึกไว้ในรูปแบบที่เหมาะสม

การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคลที่มีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกัน เข้ามาร่วมกัน เพื่อปฏิบัติภารกิจ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การรับทราบผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตกลงกันไว้ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ (จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ในการวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff (1981) โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกมี 4 ด้าน คือ 1). ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยในขั้นแรกต้องกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงาน ความต้องการของสมาชิกและการจัดลำดับความสำคัญเรื่องดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอาจเป็นการตัดสินใจเริ่มทำกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ และยุติกิจกรรมที่ทำ 2). ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการ (Implementation) คือร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานของกิจกรรมหรือดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ มีส่วนร่วมเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้กิจกรรมนั้นๆ บรรลุ

วัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ 3). ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits sharing) เป็นการกระจายผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเสมอภาค และยังคงต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มอย่างเป็นธรรมด้วย ทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ 4). ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (Follow up and Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ และหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินการ

การสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขัน (Competitive Advantage) เป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การเป็นผู้นำตลาดหรือการได้ผลกำไรที่มากกว่าคู่แข่งรายอื่น หรือทำให้ธุรกิจสามารถได้กำไรได้อย่างยั่งยืนและเหนือกว่าคู่แข่งทางธุรกิจ ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญต่อการดำเนินธุรกิจในระยะยาว (Porter, 1980, อ้างถึงใน กิริติพงษ์ ปัญญาเรือง, 2559) ต่อมา Porter (2005) อ้างถึงในสาวิตรี ปลายสวน (2558) โดยการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาการสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขัน 4 ประการ 1). การเป็นสร้างรายได้เปรียบทางด้านต้นทุน (Cost-competitiveness) เป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และคุณประโยชน์ที่ทัดเทียมคู่แข่งในตลาดเดียวกัน หรือองค์การสามารถผลิตสินค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าคู่แข่ง เมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ใช้สอยของสินค้านั้น 2). การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) คือการทำให้สินค้าและบริการขององค์การที่มีความเป็นพิเศษ มีคุณค่าในตัวสินค้า ต่างไปจากสินค้าและบริการขององค์การอื่นไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง หรือหลายๆ ทาง และความแตกต่างนี้ทำให้ผู้ซื้ออยากใช้สินค้านั้นและยินดีจะจ่ายซื้อสินค้านั้นในราคาที่สูงกว่าสินค้าอื่น 3). การตอบสนองต่อลูกค้าได้เร็วกว่าคู่แข่ง (Quick response) คือ ความเร็วในการทำผลิตภัณฑ์ใหม่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตัดสินใจทางการบริหารที่รวดเร็วที่ส่งผลโดยตรงต่อลูกค้า การตอบสนองโดยรวดเร็วแสดงให้เห็นถึงการมีความยืดหยุ่นขององค์การ การตอบสนองอย่างรวดเร็วส่งผลไปถึงการสร้างสร้างความแตกต่างและการเป็นผู้นำทางด้านต้นทุนด้วย 4). การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (Focus) เป็นการมุ่งกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ หรือ กำหนดกลุ่มเป้าหมายให้แคบหรือมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการ หรือการพยายามสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าหลักของตลาด เพื่อให้องค์การสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มนี้อย่างสูงสุดจนเกิดความภักดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จำนวนทั้งหมด 200 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, 1970) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน การมีส่วนร่วมของสมาชิก 4 ด้าน และความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจ 4 ด้าน ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัยดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดทางการวิจัยและนำมาจัดทำแบบสอบถาม ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นที่ 3 นำเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอที่ปรึกษาทางวิจัยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาเพื่อปรับปรุงแก้ไข และขั้นที่ 4 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) และนำมาทดสอบ (Try out) ความถูกต้องสมบูรณ์ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability) เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือทดสอบ (Cronbach' s Alpha) และผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach' s Alpha -coefficient) จำนวน 3 ด้านคือ ด้านการจัดการกลุ่ม = 0.871 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก = 0.833 และด้านความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน = 0.800 และเมื่อทดสอบรวมกันทั้ง 3 ด้านแล้วนั้นได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.912 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นด้วยการประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งส่วนที่ 1-4 ใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และส่วนที่ 5-6 ใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (IBM SPSS Statistics Ver 23)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.50 ส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ มากกว่า 60 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพเกษตรกร รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ส่วนใหญ่มีสถานะสมรส มีจำนวนเงินลงทุนในกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน 100,001-150,000 บาท ส่วนมากมีแหล่งที่มาของเงินทุนคือใช้เงินทุนส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมาคือกู้ยืมจากสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 42.00 และส่วนมากมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต 50,001-60,000 บาทต่อปี

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการจัดการกลุ่มโดยรวม 4 ด้านในระดับความเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.52 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ประเด็นด้านการจัดการผลิตในระดับความเห็นด้วยมาก รองลงมาคือ ประเด็นด้านการจัดการบัญชีและการเงิน ประเด็นด้านการจัดการองค์กร และสุดท้ายคือ ประเด็นด้านการจัดการการตลาด โดยมีระดับความคิดเห็นด้วยมากเช่นกัน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการจัดการกลุ่มโดยรวม 4 ด้านในระดับความเห็นด้วยมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีระดับความเห็นด้วยมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 รองลงมาคือ ประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีระดับความเห็นด้วยมาก และสุดท้ายคือ ประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยมีระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันโดยรวม 4 ด้านในระดับความเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ประเด็นด้านความได้เปรียบในเรื่องต้นทุน รองลงมาคือประเด็นด้านความรวดเร็ว ประเด็นด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ในระดับความเห็นด้วยในระดับมากและสุดท้ายคือประเด็นด้านการสร้างความแตกต่าง โดยมีระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานการจัดการกลุ่มมีผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ตัวแปรต้นด้านการจัดการกลุ่มด้านการตลาด และการจัดการกลุ่มด้านการผลิต มีความสัมพันธ์และมีผลในทางบวกต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการคือ การจัดการกลุ่มด้านการผลิต (X1) และการจัดการกลุ่มด้านการตลาด (X2) โดยตัวแปรต้นทั้ง 2 ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (Tolerance = 0.2, VIF = 1.662) และการทดสอบ Autocorrelation โดยพบว่า Durbin Watson อยู่ที่ 1.875 ทำให้ได้สมการพยากรณ์ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่ง

ช่วง จังหวัดน่านได้คือ $Y = 0.945 + 0.42 X_1 + 0.292 X_2 + 0.259$ สมการนี้มีอำนาจในการพยากรณ์ ได้ถูกต้องร้อยละ 64.80

ส่วนที่ 6 ผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ตัวแปรต้นด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X2) และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (X3) มีความสัมพันธ์และมีผลในทางบวก แต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X1) มีผลในทางลบต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบ Multicollinearity แล้วตัวแปรต้นทั้ง 3 ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (Tolerance = 0.407-0.748, VIF= 1.337-2.460) และการทดสอบ Autocorrelation โดยพบว่า Durbin Watson อยู่ที่ 1.647 ทำให้ได้สมการพยากรณ์ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่านได้คือ $Y = 1.367 - 0.127 X_1 + 0.401 X_2 + 0.286 X_3 + 0.279$ สมการนี้มีอำนาจในการพยากรณ์ ได้ถูกต้องร้อยละ 59.40

อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ ได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการกลุ่มโดยรวม 4 ด้านในระดับความเห็นด้วยมาก โดยการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง ได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มอย่างชัดเจนคือเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอย่างยั่งยืน กำหนดเป้าหมายจึงได้กำหนดแผนการดำเนินการตามรูปแบบของห่วงโซ่ช่วงต้นน้ำของการผลิตเน้นการพัฒนากระบวนการเลี้ยงการผลิตของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานช่วงกลางน้ำคือ การแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อผลิตเนื้อไก่ให้มีคุณภาพและมีความปลอดภัยทางด้านอาหารสู่ผู้บริโภค ส่วนในช่วงปลายน้ำจะเป็นการพัฒนาทางด้านการตลาดโดยการจัดหาสถานที่จำหน่ายและสร้างเครือข่ายจำหน่ายไก่สดรวมถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้ผู้บริโภคได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการกลุ่มโดยรวม 4 ด้านในระดับความเห็นด้วยมาก ซึ่งสำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง ได้จัดทำกฎระเบียบกลุ่มโดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและมีระเบียบการบริหารจัดการ

กลุ่มที่ชัดเจน สมาชิกจะเข้าร่วมประชุม 2 เดือน/ครั้ง ณ ที่ทำการกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ นอกจากนี้กลุ่มยังจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน โดยสมาชิกให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี ได้แก่ การเข้ารับการศึกษาอบรมและศึกษาดูงานตามสถานที่ต่างๆ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันโดยรวม 4 ด้าน ในระดับความเห็นด้วยในระดับมาก ซึ่งสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบเรื่องต้นทุนโดยการพึ่งพาตนเอง มีการพัฒนาระบบการผลิตเพื่อเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมืองของกรมปศุสัตว์ และทางกลุ่มฯ ได้สร้างโลโก้และแบรนด์กลุ่ม มีร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและพัฒนาด้านการตลาดของกลุ่มยกระดับสถานที่จำหน่ายไปในห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร โรงแรม รีสอร์ท และสามารถส่งจำหน่ายไปยังตลาดประเทศเพื่อนบ้านได้

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ตัวแปรต้นด้านการจัดการกลุ่มด้านการผลิต และการจัดการกลุ่มด้านการตลาด มีความสัมพันธ์และมีผลในทางบวกต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มฯ มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการเลี้ยงการผลิตของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน อีกทั้งมีการสร้างการรับรู้เพื่อขยายเครือข่าย ผ่านการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ มีการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้าให้มีคุณภาพ และมีความปลอดภัยทางด้านอาหารสู่ผู้บริโภค จัดหาสถานที่จำหน่ายและสร้างเครือข่ายจำหน่ายไก่สดรวมถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้ผู้บริโภคได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและพัฒนาด้านการตลาด จึงส่งผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง เขตอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ไปในทางบวกนั่นเอง

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า ตัวแปรต้นด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์และมีผลในทางบวก แต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนมีผลทางด้านลบต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งทางกลุ่มฯ มีวัฒนธรรมองค์กรของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นแบบการรวมกลุ่มแบบเหนียวแน่นเหมือนเครือญาติพี่น้อง มีการแลกเปลี่ยนพูดคุย พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้กลุ่มยังจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน โดยสมาชิกให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี จึงส่งผลในทางบวกต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำทุ่งช้าง เขตอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่านนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงแนวทางในการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคตได้ นอกจากนี้หากมีการศึกษาขยายผลเพิ่มเติมอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานสำหรับสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถพัฒนาต่อไปได้ นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย นำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อสร้างความแตกต่างและความหลากหลายในตัวสินค้าของกลุ่ม เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กิริติพงษ์ ปัญญาเรือง. (2559). "กลยุทธ์ความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานตามแนวคิด Balance Scorecard ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารของจังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตร บริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิภาวี กฤษณะภูติ. (2559). การจัดการวิสาหกิจชุมชน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สมยศ นาวิการ. (2548). การบริหารเชิงกลยุทธ์ = Strategic management. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

สาวิตรี ปลายสวน. (2558). การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานแบบดุลยภาพ (BSC) ของธุรกิจเวดดิ้ง สตูดิโอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies. New York: Cornell University Press.

Likert, R. (1970). The Human Resources: Cases and Concept. New York: HarCourt Brace B. World in Cooperated.

Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. New York: Free Press.

Porter, M. E. (2005). *The Competitive Advantage Creating and Sustaining Superior Performance*. New York : The Free Press.